

# Många folk lider av elektromagnetiska fält och mobilstrålning

En av 20 personer anser sig vara elöverkänslig enligt en schweizisk undersökning som nyligen presenterats. Den genomfördes av Institut de Médecine Sociale et Préventive de l'Université de Berne, på uppdrag av miljömyndigheten (Office Fédéral de l'Environnement).

2 048 personer intervjuades och av dessa var 5 procent övertygade om att de led av hälsoproblem som en följd av elektromagnetiska fält. Det innebär att 370 000 personer i Schweiz är elöverkänsliga om resultatet översätts till hela befolkningen. De mest förekommande besvären är sömnproblem och huvudvärk.

Studien visar även att mer än hälften (53 procent) är oroliga för konsekvenserna för hälsan av den så kallade elektrosmogen. De strålningskällor som schweizerna är mest oroad för är mobiltelefonantennerna (36 procent), högspänningsledningarna (30 procent) och trådlösa telefoner (28 procent).<sup>1</sup>

## Likheter med Irland

Resultatet av den schweiziska undersökningen är i det närmaste identiskt med den skattning som irländska läkare gjort om situationen på Irland nyligen:

– Det kan vara 5 procent av befolkningen som är hyperkänslig för elektromagnetisk strålning från mobilbasstationer, sade Dr Philip Michael till tidningen *This is London* den 9 februari 2005. Dr Michael är ordförande för IDEA, en irländsk läkarorganisation som nyligen genomfört en studie som fann att känsliga personer led av yrsel, huvudvärk och illamående, något som bedömdes som en tydlig effekt av exponering för elektromagnetisk strålning.

– Det orsakar handikapp för en stor andel av befolkningen sade Dr Michael, som menade att det nu finns så mycket anekdotiska bevis att ytterligare resultat som är i linje med dessa är oundvikliga.<sup>2</sup>

## Besvär av mobilstrålning

En tysk undersökning beställd av tyska strålskyddsmyndigheten från år 2004 och redovisad i februari i år visar att 9 pro-

cent av befolkningen anser att de får hälsobesvär av mobilstrålning. Liksom i den schweiziska studien angavs besvären yttra sig främst i form av huvudvärk och sömnstörningar. Undersökningen baserar sig på intervjuer av 2 508 personer från 14 år och uppåt.<sup>3</sup>

Redan 2002 redovisades i en vetenskaplig tidskrift resultatet av en undersökning i Kalifornien att 3,2 procent av invånarna där hade hälsobesvär av elektromagnetiska fält (enkäten omfattade 2 072 personer).<sup>4</sup> Resultatet var i det närmaste identiskt med Socialstyrelsens resultat från en enkät 1999, presenterad 2001: 3,1 procent av svenskarna var elöverkänsliga.<sup>5</sup>

## 11 procent i Storbritannien

Vid ett stort internationellt möte i Prag, anordnat av WHO den 25-27 oktober 2004, redovisade Dr Elaine Fox en delstudie från Storbritannien. Resultatet hittills av den enkät som sänts ut var att av de inkomna 3 600 svaren (18 procent), angav 11 procent av britterna någon form av känslighet för elektromagnetiska fält.<sup>6</sup>

Professor Norbert Leitgeb, vid Technical University of Graz i Österrike, säger till tidningen

Medical News Today, mot bakgrund av sin studie som visar att elöverkänsliga personer sover bättre om natten när de sover skyddade från strålning från mobilantennerna, att det är bevisat att vissa personer har en högre känslighet för elektromagnetiska fält:

– Symtomen hos vissa personer är så svåra att de måste lämna sina hem och arbeten och måste söka sig till områden med lägre elektromagnetisk förorening. Dessa personer har ett allvarligt problem och måste få hjälp.<sup>7</sup>

## Ett internationellt fenomen

Att människor erfar symtom som hänförs till elektromagnetiska fält är alltså ett internationellt fenomen och inte något som endast förekommer i Sverige, tvärtom vad flera skribenter hävdar på senare tid. Maciej Zaremba skrev i Dagens Nyheter så sent som i december 2004 att inga andra folk än svenskarna lider av elöverkänslighet.<sup>8</sup> Han refererade då till läkaren Marcus Beland, som i en artikel publicerad år 2003 i Läkartidningen påstod att elöverkänslighet var "okänt utanför Sverige". Beland fick därpå pris för bästa artikel i

Läkartidningen och Zarembas artikelserie kom med i en bok som valt ut bra svensk journalistik (Goda Nyheter, 2004).

Mona Nilsson

- 1) AP 8 april 2005 <http://www.edicom.ch>
- 2) Proof of mobile health risk, *This is London* 9 februari 2005
- 3) [http://www.emf-forschungsprogramm.de/forschung/risikokommunikation/risikokommunikation\\_verg/risiko\\_021\\_Bericht\\_2004\\_voll.pdf](http://www.emf-forschungsprogramm.de/forschung/risikokommunikation/risikokommunikation_verg/risiko_021_Bericht_2004_voll.pdf)
- 4) Levallois et al: Study of Self-Reported Hypersensitivity to Electromagnetic Fields in California, *Environmental Health Perspectives* August 2002
- 5) Socialstyrelsen Miljöhälso-rapport 2001
- 6) Rapporteurs Report, WHO Workshop on Electrical Hypersensitivity, October 25-27 2004
- 7) Medical News Today: Correlation found between mobile phone masts and sleep disturbances, 29 april 2005
- 8) Zaremba, M.: Arg besviken sjukskriven, *Dagens Nyheter* 5 december 2004

## Colombia:

# Ursprungsfolk fast i skottlinjen

■ Nasa-indianer från reservatet San Francisco har tvingats ta skydd undan strider mellan Farc-gerillan och armén. I en vecka har 500 personer, varav 150 barn, barrikerat sig i en vårdcentral på en kulle.

Utanför byggnaden har de hängt upp vita tygstycken och plastpåsar för att undgå beskjutning. Nedanför slutningen pågår skottväxling mellan Farc-rebeller och soldater från armén dag som natt.

Ursprungsreservatet San Francisco ligger i provinsen Cauca i sydvästra Colombia. Reservatets guvernör Milciades Musicué berättar att flyktingarna blev rik-

tigt rädda i lördags kväll när en armépost började skjuta i riktning mot vårdcentralen. En kula träffade byggnaden. Under söndagen lugnade det ner sig men på måndagen började skottväxlingen igen.

Rebellerna har tagit kontrollen över en del av vägen till staden Toribío och hindrar därigenom armétrupper på väg mot staden. I mitten av april attackerade Farc-gerillan staden Toribío, som har cirka 3 000 invånare och som är omgärdad av indianreservat.

De arméförband som är på väg mot staden sitter just nu fast i byn Tierrero, som ligger i

reservatet. Var tionde minut träffas byn av Farcs hemmagjorda gasbomber.

Varken landets högerregering eller Farc-gerillan tänker ge upp kampen om kontrollen över området. De senaste striderna har pågått i över två veckor.

Den colombianska regeringen vägrar säga att landet befinner sig i ett inbördeskrig utan kallar rebellernas aktiviteter för "terrorhandlingar". Just nu genomför den colombianska armén flera offensiver för att återta kontrollen över de delar av landet som gerillan kontrollerar.

Constanza Vieiral/IPS

## Ny studie från Österrike:

# Mobilantennerna påverkar aktiviteten i hjärnan

Den 27 april 2005 presenterades i Österrikiska media resultatet av en studie som är ytterligare en bekräftelse på att människor påverkas negativt av strålning från mobilantennerna.

Dr Gerd Oberfeld vid Salzburgs miljömedicinska myndighet har tillsammans med andra österrikiska forskare för första gången i världen studerat hur hjärnans elektriska aktivitet påverkas hos människor då de exponeras för strålning från en antennenläggning för GSM. I en byggnad på 80 meters avstånd från antennerna deltog 12 personer i en provokationsstudie. Med hjälp av EEG mätte forskarna hjärnans elektriska aktivitet, dels då personerna exponerades för strålningen från antennerna vid en nivå av 3,327 mW/m<sup>2</sup> (tre tusen gånger under SSIs gränsvärde för 3G) under 15 minuter, och dels då de skyddades från strålningen bakom ett avskärmande draperi som gjorde att strålningen sjönk till 0,026 mW/m<sup>2</sup>. Signifikanta förändringar i hjärnans elektriska aktivitet i alla tre uppmätta frekvensband (Alpha 1 och 2 samt Beta) registrerades med EEG mellan de skilda

exponeringssituationerna. Dessutom rapporterade 11 av de 12 försökspersonerna symtom i form av hjärtklappning, obehag, yrsel, andnöd, nervositet, oro, huvudvärk, öronsus, värmekänsla och surr i huvudet. Försökspersonerna hade ögonmask samt öronproppar för att avskärma annan påverkan och försöket genomfördes så att försökspersonerna var omedvetna när strålningen från antennerna avskärmades.<sup>1 2</sup>

– Resultaten, tillsammans med tillgängliga epidemiologiska data, visar på nödvändigheten att reducera exponeringen av befolkningen för högfrekventa elektromagnetiska fält, som utgör en belastning för hälsan, säger Gerd Oberfeld i en kommentar.

Mona Nilsson

- 1) Der Standard: Salzburger Studie: Auch Handy-Masten beeinflussen Hirnströme, 2005-04-27
- 2) Land Salzburg: Strahlung von Mobilfunksende-Anlagen beeinflussen Gehirnströme, 2005-04-27 [www.salzburg.at](http://www.salzburg.at)

## SERO arbetar praktiskt för hållbar energi

Sveriges Energiföreningars Riksorganisation är en ideell oberoende förening för alla som vill ha en hållbar energiförsörjning. Vi arbetar för att få bra och långsiktiga politiska beslut som främjar en snabb utveckling av förnybar energi.

Samtidigt stöder vi våra medlemmar i deras praktiska med att bygga förnybar energi. SERO är paraplyorganisation för många delföreningar inom förnybar energi och har ca 3 000 medlemmar.

Medlemstidningen SERO-Journalen kommer ut en gång i kvartalet. Du som är intresserad av förnybar energi i alla former och vill veta mer är välkommen att bli medlem.

SERO Box 57, 731 22 KÖPING Tfn 0221-824 22 Fax 0221-825 22 [www.sero.se](http://www.sero.se) E-post [Info.sero@koping.net](mailto:Info.sero@koping.net) Medlemsavgift 200 kr Po: giro 67857-3

